Autor Guste Santini
Petak, 12 Ožujak 2004 21:22

«Strani kreditori neće biti skloni Hrvatskoj», isčitavamo kao dodatak naslovu, u Dnevniku od 12. ožujka 2004. godine, a koji glasi: «Vlada neće moći smanjiti PDV». Vjerni čitaoci ovih stranica navedene konstatacije su mogli pročitati odmah nakon predizbornog obećanja o smanjenju stope PDV-a s današnjih 22% na neostvarivih 20%.

Izbori u prošloj godini glavni su krivac što deficit iznosi, umjesto planiranih 4,5%, 5,5% BDP-a. Takva je cijena demokratskih izbora.

Ocjeniti upitnim najavu smanjenja porezne stope PDV-a zapravo nije zahtjevala neku veliku ekonomsku mudrost. Naime, kronični deficit države jasno pokazuje neelastičnost rashodne strane Proračuna i dosizanje gornjih granica porezne presije. Tek poneki smatraju, među koje spada i autor ovih redaka, da su ovako visoki porezni prihodi moguće zahvaljujući, s jedne strane, potrošnom karakteru poreznog sustava, i, s druge strane, deficitu platne bilance. Pri tome, ne treba gubiti iz vida cjelokupni arsenal ekonmske politike čije su posljedice, sintetički rečeno, zaduženost prema inozemstvu do nivoa ovisnosti. Naronim jezikom rečeno: živimo kao da radimo i stvaramo neuporedivo više dobara i usluga nego što to odista činimo. Ovom treba pridodati i prodaju obiteljskog srebra. Upravo bi se prodaja obiteljskog srebra morala pridodati ukupnom javnom dugu da bi se dobila prava slika. Ona je tragična.

Svijet za ove činjenice zna. Međunarodne su institucije i same putem svojih izravnih i neizravnih sugestija «kumovale» ovom i ovakvom stanju. Jasno, jedini pravi krivci za ovo stanje su obnašatelji vlasti. Ne jednom (prije više godina – za vrijeme prve HDZ-ove vlasti kada se je mogućnost zaduživanja proglašavala privilegijem) sam napisao da bi nam MMF, WB, itd., najviše pomogao kada bi nam onemogućio zaduživanja. Tada smo mogli «stegnuti kaiš» i posložiti priču koja bi omogućila razvoj i veće blagostanje. Danas moramo moliti ne samo za reprogram postojećeg duga uvećanog za kamatu već i za novo zaduživanje (u smislu zahvalni smo vam za svaki novi kredit – sic!). To, bez obzira na zvanični bonitet, znači da će nam novi dug biti nepovoljniji nego što je to on danas. Kapital je kao lijepa žena i plašljiv i okrutan. Takav je život.

Prema tome, da ponovim, doneseni Proračun je konačan ukoliko to MMF bude smatrao prihvatljivim. Promjena PDV-a nije izgledna jer za tako ozbiljan zahvat potreban je suficit a ne jedva «namješten» deficit od 4,5%.

O ovim pitanjima se neće raspravljati i donositi odluke u Saboru već na relaciji MMF (odlučujući čimbenik), s jedne strane, i, s druge strane, HNB (kontrolor dogovorenog) i Vlada (izvršitelj dogovorenog). Što se tiče razvoja on postaje rezidualna stavka.

Da li je moguće promjeniti položaj Hrvatske? Moguće je - naravno. Samo je pitanje da li će ova vlast smoći snage da «povuće» nove poteze. Osobno sumljam da će se bilo što promjeniti. Ostat će po starom. Narod bi rekao: pleti kotac kao otac.